

Хитров В. Б.
*аспірант кафедри економіки та публічного управління,
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»
м. Харків, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-593-1-11>

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ЧИННИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ

У сучасних умовах екстремальної турбулентності зовнішнього середовища та радикального скорочення інноваційних циклів цифрова трансформація детермінує не лише конкурентоспроможність, а й фундаментальну життєздатність економічних суб'єктів. Це складний процес ендогенної та екзогенної еволюції, що виступає ключовим інструментом адаптації бізнесу до вимог постіндустріального розвитку. Тому метою даного дослідження є системний аналіз впливу глобальних тенденцій і чинників на трансформаційні процеси, що формують нову архітектуру світової економіки і впливають на наведення бізнесу.

Системна природа цифрової трансформації вимагає холістичного підходу, який конвертує технічний, організаційний, економічний та кадровий виміри. Технічний аспект є лише фасадним елементом; справжня трансформація реалізується через організаційну перебудову процесів та економічну оптимізацію ресурсів. Особливої ваги набуває кадровий вимір: дефіцит цифрових компетенцій часто стає критичним бар'єром, що нівелює інвестиції у технологічну базу. Глобальні чинники відіграють предиктивну роль у стратегічному управлінні, оскільки вони формують технологічну траєкторію розвитку, яку неможливо ігнорувати при аналізі макроекономічних індикаторів та ефективності капіталовкладень.

Світова цифрова екосистема на сучасному етапі демонструє експоненційне зростання, а її частка вже становить 15% глобального ВВП, що еквівалентно 16 трлн дол. США [1]. Аналіз кореляції між витратами на трансформацію та фінансовими результатами виявляє надвисоку ефективність: показник окупності інвестицій (ROI) сягає 1 до 8,3, де кожен долар вкладень генерує понад вісім доларів прибутку [2].

Така висока результативність інтенсифікує приплив капіталу в критичні сегменти інфраструктури.

Ключові вектори інвестицій у 2023–2024 були наступні напрями [2]:

- інформаційно-комунікаційні технології – 4,89 трлн дол. США;
- телекомунікаційні послуги – 2,94 трлн дол. США;
- відновлювана («зелена») енергетика – 3,12 трлн дол. США;
- центри обробки даних – 0,17 трлн дол. США.

Згідно з прогнозами [2], протягом наступних п'яти років до 70% світового економічного розвитку буде безпосередньо зумовлено цифровою трансформацією. Стрімка інтелектуалізація та автоматизація стають головними драйверами економічного поступу, де центральне місце посідає штучний інтелект як каталізатор проривних змін.

Глобальна економіка переходить від стадії лінійної цифровізації до етапу інтелектуалізації, де штучний інтелект детермінує 66% зростання цифрового сектору [1]. Визначальним трендом є поява агентського штучного інтелекту – автономних систем, здатних до незалежного планування та виконання мультимодальних завдань. Це спричинило аномальне зростання попиту на фахівців у цій сфері – на 985% [3].

Компанія McKinsey в дослідженні [3] виокремлює 10 домінуючих трендів із високим індексом інноваційності:

1. Агентний штучний інтелект;
2. Генеративний штучний інтелект;
3. Спеціальні напівпровідники;
4. Хмарні та периферійні обчислення;
5. Квантові технології;
6. Передові технології зв'язку (5G/6G);
7. Цифрова довіра та кіберзахист;
8. Біоінженерія;
9. Технології імерсивної реальності;
10. Робототехніка.

Попри те, що 70% компаній використовують штучний інтелект хоча б в одній функції, лише 1% організацій досягли повної цифрової зрілості [3]. До 2030 року ринок штучного інтелекту демонструватиме середньорічний темп зростання 37,3%, перевищивши обсяг у 400 млрд дол. США. Проте реалізація цього потенціалу екстраполюється на наявність потужного інфраструктурного фундаменту [1].

Цифрова інфраструктура є базисом інклюзивного розвитку. У 2025 році кількість користувачів інтернету сягнула 6 млрд осіб (73,6% населення світу), проте зберігається глибока якісна асиметрія [4].

Користувачі в розвинених країнах генерують у 8 разів більше трафіку порівняно з бідними регіонами [4]. Прогноз Huawei [2] до 2030 року передбачає експоненційне зростання: обсяг даних сягне 1 YB (Йотабайт), кількість підключень – 200 млрд, а щільність роботизації складе 1000 промислових роботів на 10 000 працівників. Очікується, що 80% цієї інфраструктури буде живитися з відновлюваних джерел енергії, що підкреслює конвергенцію цифровізації та «зеленого» переходу [2].

Цифрова трансформація поглиблює конкуренцію за таланти, створюючи дефіцит у понад 100 млн робочих місць. Країни, що розвиваються, наразі покривають 80% цього дефіциту (Азія – 45%, Африка – 27%). Проте спостерігається небезпечна концентрація ресурсів: розвинені економіки контролюють 87% моделей штучного інтелекту та 91% венчурного капіталу [1].

Системний аналіз підтверджує, що цифрова трансформація трансформувалася з опціональної переваги у фундаментальну умову виживання бізнесу. Світ вступає в епоху економіки інтелектуальних систем, де штучний інтелект, великі дані та 5G/6G утворюють конвергентну екосистему, підтримувану сталою енергетикою. Головним викликом залишається подолання якісного цифрового розриву та адаптація людського капіталу до нових умов інтелектуальної праці. Перспективні напрями досліджень можуть стати розробка стратегічних напрямів розвитку бізнесу в умовах експансії агентського штучного інтелекту та автономізації бізнес-процесів. А також шляхи подолання глобальної технологічної асиметрії через розвиток мережі гнучких цифрових хабів.

Література:

1. Global Digital Economy Report – 2025. International Data Center Authority. (2025). URL: <https://www.idc-a.org/insights/qUi9XgvyrzSkyDUy9Tqr>. (дата звернення: 09.01.2026).
2. Global Digitalization Index 2024 (PDF report). Huawei. URL: <https://www-file.huawei.com/-/media/corp2020/gdi/pdf/gdi-2024-en.pdf?la=en>. (дата звернення: 05.01.2026).
3. Technology trends outlook 2025. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/tech-and-ai/our-insights/the-top-trends-in-tech>. (дата звернення: 10.01.2026).

4. Data query – ITU DataHub. International Telecommunication Union. URL: <https://datahub.itu.int/query/>. (дата звернення: 06.01.2026).

5. Яценко Д. С., Ревенко Д. С. Моделивання впливу цифрової трансформації на економічне зростання. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2025. №33. С. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.33.2025.335921>.